

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„Koroški Slovenec“,
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26/I.
Rokopisi se naj pošljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26/I.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.
Stane četrtletno: K 10.000

Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.

Posamezna številka 1000 kren

Leto IV.

Dunaj, 3. decembra 1924.

Št. 49.

Hinavčina.

Tisto se mora našim nemškim sosedom pustiti, zviti so kakor star lisjak. Ko se pritožujemo, da nimamo svojih slovenskih šol, da se nameščajo po župnijah, kjer je do zdaj neoporekano nadvladal slovenski živelj, duhovniki, ki sploh ne znajo nič slovenski, ali se bojó kedaj na prižnici spregovoriti slovensko besedo, tedaj zatrobi nemška trobenta v svet laž, da mi zatiramo Nemce, ker se na slovenskih farah ne pridiguje nemški! „Bauernzeitung“, Šumijev list, poroča svetu, da je na Koroškem 80 far, kjer slovenska duhovščina jemlje Nemcem njihove pravice ter z vsemi pripomočki zabranjuje nemškemu jeziku vstop v cerkev!

Ne vemo, kaj pomeni Nemcem beseda pravica? Bržkone vse, kar oni zahtevajo v imenu svoje pesti. V naših slovenskih farah ni bilo nikjer in nikoli rednih nemških pridig, kakor v nemških farah, recimo v Špitalu, nikoli ni bilo slovenske. Slovinci v cerkvi nismo nič spreminjali, spreminjali ste le vi, sosedje, in še spreminjate ter pravite, da je vaša pravica! V naših slovenskih krajih sploh ni Nemcev, razun uradnikov in učiteljev, in kjer jih je, imajo od nekdanje svoje obilno mero pravice: v Velikovecu so Nemci in tu nikdar ni bilo slovenskih pridig. Noben župnik se ni upal slovensko besedo spraviti na leco, četudi je tudi tu poslušalec Slovenec iz okolice. Naši ljudje v Št. Jakobu ob cesti zastoj prosijo za slovenske pridige župnika, ki slovenski zna, a je ljudem odgovoril, da jim ustreči ne more. Politična stranka mu je prepovedala! V Vetrinju je slovensko ljudstvo prosilo, naj se župnik ozira nanje, tudi zastoj. Ko se je zadnjič vršil misijon, se je nemški pridigovalo klopem, ker Slovenci niso prišli, nemške pridige poslušat. Nemški župnik v prazni cerkvi, ljudstvo pa dozoreva ne za nemško krščansko-socijalno stranko, marveč za verske nasprotnike. Šumijev list potem

hoče „pribiti“, da Nemci in „Windische“, ki niso slovenske stranke, to je slavni „Bauernbund“, ne marajo poslušati besede božje iz ust duhovnika, ki ne pozna miru in sprave, marveč vse sovraži, kar je nemško in se bori proti vsemu, kar prihaja od Nemcev.

Noben Slovenec Nemcev ne sovraži tako, kakor Nemci sovražijo nas! Ali temu ni dokaz, da tam, kjer ima nemška stranka oblast, kakor v Celovcu, ne nameste nobenega Slovence; pri vsakem nameščenju se naglašja, da mora biti prosilec nemške narodnosti! To je nemška ljubezen! Mi jo umemo drugače. A proti nemški korupciji se bomo naprej borili ter rotili naše ljudstvo, naj se teh prijateljev varuje. Borili se bomo proti nemškemu časopisju, vkolikor je brezversko in nam sovražno. Vsa ta heimatdienstova kultura je gniloba, njen sad so pijanci, kmetje na dražbi, zanikerni posli, pokvarjena šolska mladina! Proti temu se bomo branili do zadnjega. Debela laž je, da bi „heimatstreue“ ljudje hodili v cerkev, ko bi imeli nemškega duhovnika. Naj se Nemci spomnijo pisma, ki ga je pisal Nemeč, g. župnik na Zili Lamprecht, v „Kärntner Tagblatt“! „Bauernzeitung“ se sklicuje na evharistični shod v Dobrli vasi. „Kako so bili ljudje veseli, ko je prišel nemški duhovnik!“ Kje neki pa je ta Dobrli vas, da ljudje še niso videli nemškega duhovnika? Če tam slovenska duhovščina ne utegne, saj je tam nemški menih. Ni bilo slišati, da bi bili ljudje kedaj patra Gregorja prosili pridige. Saj bi jo jim rad napravil. Da so Nemci prišli na evharistični shod, ni čudež: le ti ljudje niso luteranci, domačini so, ki jih je grda brezverska agitacija odvrnila od cerkve, ki bi pa radi zopet šli v cerkev, če bi hotel Šumijev list včasih jih malo spomniti na to krščansko dolžnost. A do zdaj ta list ljudem še nikdar ni prigovarjal, da naj hodijo k maši in pridigi. Sicer pa je ta prepis za nemške pridige popolnoma nepotreben. Kjerkoli se najde par

Nemcev, ki žele pridige, jim bo vsak duhovnik na Slovenskem takoj ustregel, ako se zglase ne v „Bauernzeitung“, marveč v župnišču. A vam Nemcem ni za nemško pridigo: Ko je Šader blagoslavljal nemško šolo v Področčici, niste prišli poslušat pridigo, marveč demonstrirat zoper Slovence, in poslušalci niso bili domačini, marveč Nemci iz Celovca. Dajte poklicati tistega gospoda še enkrat, peščica ljudi se bo zbrala, naj pride tretjič, pa bo pridigoval skalam, kakor isti slepi menih, o katerem govori legenda. Vam okrog Bauernbunda ni za to, da se pridiguje nemški, marveč, da izpodrinete slovensko besedo božjo. Neki nemški verniki javkajo v doslej lutrovski „Bauernzeitung“, da pobirajo podpise, da hodijo vse pote, vse zastoj! Na vloge se jim ne odgovarja, njihovih odposlaništev se ne sprejema in konečno groze: „Klicali bomo v svet: Ne narodnim Slovincem, marveč Koroški zvestim Nemcem in „vindiš“ ljudem se krši pravica!“ V kateri neumni svet neki nameravajo lete naše koroške verne duše trobiti svojo boleost? Ljubi sosedje, ali mislite, da je ves svet slaboumen kakor vi? Kakor le ta koroška sodrga, le te naše amfibije, ne ptič ne miš, ne riba, ne meso. ne kmet ne gospod, tip brezznačajnega človeka.

Seja deželnega kulturnega sveta dne 20. novembra 1924

Preds. Supersberg poroča o posvetovanju predsednikov kmet. korporacij. Na Zgornje- in Nižjeavstrijskem odklanjajo kmetje plačevanje davka na posle (48.000 K za hlapca). Pri nas se je pa ta davek pobiral in plačeval. Vladi se je dovolilo zvišanje dohodninskega davka pod pogojem, da se davek na posle ne pobira.

Davčna oblast potem hoče dnevno

PODLISTEK

Kovač Franc:

Sveti Miklavž.

Nenavadna živahnost in vesela razposajenost sta vrveli med otroci, ko sem na dan sv. Miklavža stopil v prvi razred. Zarečih oči so otroci razkazovali drug drugemu igrače, jedli cukerkčke in piškote, kar jim je po noči prinesel njihov nebeški prijatelj. Lepo mirno sedeti in pazljivo poslušati, a pod klopjo imeti zapeljive sladkarije, to je za otroško dušo nezanosno premagovanje. Pritajeno, skrivaj, da bi jaz ne opazil, je ta in oni stegnil roko pod klop in nesel v usta. Celo Zofka, ki v šoli vedno pazljivo poslušala in vse zna, se je skrivaj oblizovala s cukerkčki.

„Ah, Zofka, ali si pozabila, da v šoli ne smeš jesti, da moraš lepo paziti?“

Lepi, modri očesci se nedolžno vpro v me:

„Saj ne bom nič več.“

„Kaj pa ti je prinesel Miklavž, povej mi!“

V eni sapi našteje vse, kar more zanimati nedolžnega otroka. Tudi drugi so hiteli pripovedovati in naštevati, kaj vse jim je prinesel svetli Miklavž.

Pavla pa priskaklja tja k mizi, k meni v lepih novih čevljih.

„Meni je pa čevlje prinesel.“

Moral sem se čuditi in občudovati ter hvalliti njene nove čevlje.

Bližal se je že konec ure, ko se odpro vrata in v razred priropota mali Hanzek, ves zasopel in rudeč od mraza, na vsaki strani je imel v žepu zatlačeno debelo jabolko.

„Kaj pa ti, da šele sedaj v šolo prideš?“

„Mama so šele sedaj kavo skuhal.“

„Kaj pa imaš v žepih?“

„Miklavž je prinesel.“

Tam v drugi klopi pa začne Lenci obupno jokati. Debele solze mu kar v potoku kapajo po debelih licih.

„Kaj pa je, Lenci?“

Nič odgovora, krčevit jok mu brani, da ne more odgovoriti.

„Vstani in povej, kaj je! Ali si bolan?“

Šele po dolgem prigovarjanju odgovori s težavo v presledkih:

„Cukreje mi je eden pojedel.“

„Ni res, sam jih je snedel,“ se vtakne vmes njegov sosed Mihi, ki je imel najbrže slabo vest.

Nisem dalje preiskoval, kam so izginili Lencijevi cukreji. Ali naj mar igram ulogo kriminalnega policaja?

Tevži, priden učenec revnih starišev vzdigne roko in hoče nekaj povedati.

„Kaj bi rad, Tevži?“

„Zakaj pa Miklavž samo bogatim prinese, revnim pa nič?“

Osupnilo me je to vprašanje. Kaj naj odgovorim otrokom? Obmolknil sem, nisem vedel na to odgovoriti.

„Jaz sem tudi molil k Miklavžu vsak dan in vsako nedeljo sem šel v cerkev, pa mi je prinesel samo kvoce in jabolka, bogatim pa čevlje in obleko.“

„Meni tudi samo kvoce.“

„Meni tudi samo to, meni tudi...“

„Meni pa nove čevlje,“ pravi samoljubno Pavla in pomoli nožico z ličnim, rumenim čevljkom iz klopi.

Kaj naj jim odgovorim? Otroci so me spravili v zadrego. Miklavž tudi ni nič več demokratičen in pravičen kot nekdanj, ko je nosil samo pridnim. Tudi otroci kljub svoji preprostosti dobro čutijo socijalni razloček.

„Kaj pa ti, ali je tebi tudi kaj Miklavž prinesel?“ vprašam slednjič še kuštranega Mirteja, ki že tretje leto sedi v prvem razredu, tam v zadnji klopi.

„Nič, saj so le mama.“

Mirte torej je rešil težavno vprašanje.

hrano posla, ki se je do zdaj cenila na 20.000 K, višje ceniti, da more ljudi višje obdačiti. Kulturni svet proti temu ugovarja, ker se n. pr. mleko v planinskih dolinah ne more tako ceniti, kakor v mestu, sicer je pa cena 20.000 K itak primerna temu, kar se poslu more dati.

Poljedelsko ministrstvo piše deželni vladi, da se bo kulturni svet samo do 31. jul. 1925 imel za postavno zastopstvo kmetov, ker v njem niso vsi kmetje obvezno zastopani. Predlog za kmetijsko zbornico je gotov, treba le da ga deželni zbor sprejme. Sicer pa se je kulturni svet sestavil na podlagi deželne postave in zato vlada ne more trditi, da ne bi bil postavno zastopstvo.

Lovska postava.

Tajnik dr. Stotter poroča o nameravani premembi lovske postave: Predlog se vrne odseku v ponovno razpravo, ker se ne ozira na potrebno spremembo določil, ki se tičejo lovske odškodnine. (Op. ur.: Ker je ta stvar tolikega pomena, bi bilo želeto, da naši posestniki, ki čestokrat trpe lovske škodo, svoje želje javijo pol. društvu. Kar se bo zdaj sklenilo, bo podlaga novi postavi in ostane daljšo vrsto let v veljavi.)

Kmetijsko knjigovodstvo.

Povodom določevanja carine se je videlo, kako potrebujemo pravilnega kmetijskega knjigovodstva, da se zamore dokazati, kako je kmetijstvo ali aktivno ali pasivno. V drugi vrsti je knjigovodstvo potrebno, da se posestnik izogne krivičnemu obdačevanju. Da se kmetije pouče v knjigovodstvu, bode kulturni svet prirejal kurze. Uvedel se bo „Lauerjev“ sistem, ki se bolj kakor dosedanje knjigovodstvo ozira na tisto, kar se je doma porabilo in užilo. Zlasti je to potrebno tam, kjer je s kmetijo združena kaka obrt, žaga mlin in dr. Treba je vedeti, kaj nese kmetija, ne kaj posestvo sploh.

Od novega leta naprej se bo izdajal dvakrat na mesec tržni list za kmete, ki ima namen v prvi vrsti poročati cene plemenske živine.

Agrarne oblasti.

Na posvetovanju predsednikov kmetijskih korporacij se je vršila tudi razprava o agrarnih oblastih. Pred vojno je bil pri vsakem okrajnem glavarstvu okrajni agrarni komisar, ki je nadzoroval agrarne operacije (delitev ali zamenjavanje skupnih pašnikov, gozdov i. dr.). Zdaj so se uredile služnosti (servituti, pravice do paše, drv), prišla je nova postava o planinskih pašnikih, da se je delokrog agrarne oblasti zelo razširil. L. 1920 so se upostavili agrarni uradi: okrajni, deželni, vrhovni agrarni urad. V planinskih deželah so lastninske pravice tako zamotane, da je ta oblast kar nujno potrebna, sicer bi morali vsi prizadeti k advokatom in nastalo bi nebroj pravn. Nastale so pa težkoče med agrarnimi uradniki, med inženjerji in juristi. Treba je določiti, kdo urad vodi ter je zanj odgovoren. Predlaga se: Povsod se naj nastavi krajevni komisar, temu se pridajo tehnični uradniki in juristi. Naj se tudi poskrbi za strokovno izobrazbo uradniškega naraščaja. Zabranijo naj se tudi nepotrebni rekurzi.

G a g l (Vetrinj) želi, da se kmetom v teh uradih da ravnotežje z uradniki, sploh naj bi se agrarne oblasti volile.

Msgr. Podgorc: Seve naj se kmetom da primerno zastopstvo, a voliti oblast ni pametno. Ne spravljajmo s takimi volitvami med ljudi novega nemira. Ako bi se kedaj uradniki volili, potem ne bo več noben izvajal postav proti tistim, ki so ga volili. Tako se zdaj dela na Dunaju.

POLITIČNI PREGLED

Finančni program nove vlade. Finančni minister dr. Ahner je razvil svoj finančni program. Nova vlada bo nadaljevala politiko dr. Seipla in storila vse, da ohrani stabilnino krojne. Nova vlada predvideva nov zakon o znižanju državnega uradništva, finančno pogodbo z deželami in končno izravnanje vseh spornih vprašanj, ki so obstojale med zvezo in deželami. S socialno demokratsko opozicijo se vrše

trenutno pogajanja, da bi opozicija zavzela čimbolj zmerno stališče napram novi vladi. Pričakovati je, da bo iz tega vzroka vojni minister Vaugoin odstopil, ker ga socialni demokratje nočejo imeti.

K vladni krizi je pisalo „Jutro“: Avstrijska uprava je organizirana skrajno neekonomično. Vzdrževanje zveznega in deželnega uradniškega aparata stane vsote, ki niso v nobenem skladu z dohodki. Zato je Društvo narodov pri zadnjih ženevskih pogajanjih zahtevala od avstrijske vlade upravno reformo in novo ureditev finančnega odnošaja med zvezo in deželami. Že pri prvih pogajanjih meseca oktobra so zastopniki dežel pokazali prav malo volje podpirati vlado v njenih naporih za varčevanje in so prihajali na dan z najdalekosvežnejšimi federalističnimi in podeželskimi težnjami. Spopad je dozorel že tako daleč, da se je več dežel s krščansko-socialno večino bavilo z mislijo, da tožijo zvezno vlado in finančnega ministra dr. Kienböcka pri ustavnem sodišču radi odtegovanja deleža od državnih dohodkov. Dr. Seiplov prihod je pomenil začetek sanacije Avstrije, bližnja prihodnost bo pokazala, če ne pomeni njegov padec polom ozdravstvenih prizadevanj in oživljenje pangermanske agitacije za združitev z Nemčijo.

Avstrija. Ko so dosegli železničarji izpolnitev svojih zahtev, so dobili tudi drugi večjo korajžo. Tako so prišli učitelji z zahtevo po višjih plačah, državni uradniki pa hočejo nabavni prispevek v obliki enomesečne plače. Finančni minister je odločno proti temu, ker požrejo uradniki itak 69 odstotkov vseh izdatkov in ker bi bilo za nabavni prispevek potrebnih 445 milijard, za kar pa ni kritja. — Dne 9. t. m. se vrši volitev zveznega predsednika. Vladne stranke kandidirajo dosedanjšega zveznega predsednika dr. Hainischa, socialisti pa dunajskega župana dr. Seitza. — Finančni in proračunski odbor razpravlja o proračunu za leto 1925. Poročevalec je omenil, da se stalež kriminalnih uradnikov ni zmanjšal. Ravno tukaj bi bila redukcija najbolj potrebna. Posebno na Koroškem jih imamo preveč, vsaj nimajo drugega dela kot voluniti za iredentisti, ki jih ni, in nagajati nacionalnim Slovincem.

Pred razcepitvijo v Radičevi stranki Že večkrat so prodrle v svet vesti, da niso vsi poslanci njegove stranke zadovoljni z Radičevo demagoško politiko in da se njegova stranka razkrajja. Proti tem poslancem je postopal Radič brezobzirno; izključil jih je kratkoma iz stranke. Sedaj mu je začel njegov uskok Vinko Lovrekovič, ki snuje novo stranko z istim programom, delati zgago. Nova stranka se imenuje „Hrvatska seljačka stranka“. To gibanje označajo nekateri politični krogi za zdrav pojav v političnem življenju Hrvatske.

Komunistična zarota v Češkoslovaški. Policija je odkrila obsežno komunistično zaroto, katere vezi vodijo tudi v Avstrijo, ter je prosila Češkoslovaška avstrijske oblasti za podporo pri preiskavi. Središče zarote je bil Dunaj, Praga za Češko, Bratislava za Slovaško in Užhorod za Karpatsko Rusijo. Doslej je bilo aretiranih 27 oseb. Pri hišnih preiskavah se je našlo mnogo obtežilnega materijala kakor tajna povelja, navodila za razstrelitev vojašnic, razstrelilne snovi itd. Ves materijal je bil vtihotapljen preko meje.

Pred volitvami v Nemčiji. Obiležje dosedanje volilne borbe v Nemčiji je velik mir in ravnotežje duhov. Na eni strani so volilci zelo mirni, na drugi strani pa tudi stranke mirujejo ter odlagajo največje napore za zadnji čas boja. Iz zelo mirne volilne dobe se da sklepati, da bodo volitve ekstremne ali skrajne stranke obsodile in da bodo tako zelo oslabileni skrajni nacionalisti in komunisti. Pričakovati je, da se bodo izdatno okrepile stranke sredine in sicer socialisti, centrum in demokrati. Neki pariški listi delajo volilne prognoze ter računajo, da bodo izgubili skrajni nemški nacionalisti 30, ostali nacionalisti 10, komunisti pa do 20 mandatov. Od teh izgub bi pridobili demokrati 10, socialisti pa 30 mandatov. Na vsak način bodo za centrum in ljudska stranka obdržali svoj položaj in bo prišla na vlado zopet stara koalicijska sestavljena iz centruma, demokratov in socialistov. Volitve se vršijo 7. decembra in je 25 strank priglasilo svoje kandidatne liste.

Premirje v Maroku. Med španskim operativnim štabom v Maroku in med Abd-el-Krimom je prišlo do sporazuma radi premirja, za katerega so zaprosili Španci, da svoje čete lahko umaknejo do demarkacijske črte, katero je naznačil Abd-el-Krim. Pogodbo o premirju bo podpisal tudi Primo de Rivera, čim se španske čete na novi demarkacijski črti utrde. S tem je faktično zaključen poraz španskega imperijalizma v Afriki; nova črta, kamor se španske čete umaknejo, leži komaj par kilometrov od obale. Bil je že zadnji čas, da so Španci pristali na Abd-el-Krimove zahteve, ker je njihovim posadkam v notranjosti Rifa pretela nevarnost, da bi se morale udati vsled pomanjkanja živil, ker je bila vsaka zveza že davno pretrgana in so zadnje čase dovažali živila edino še z aeroplani.

Atentat na Angleže v Egiptu. Na vrhovnega poveljnika angleških čet v Egiptu, generala Lee Starka, je bil dne 19. novembra izvršen atentat. General se je peljal v Kairi v vojno ministrstvo. Ko je njegov avto vozil mimo skupine ljudi, je padlo več strelcev, ki so ranili generala, njegovega pobočnika in šoferja. General je dobil strel v želodec ter je rannam podlegel. Atentatorji so pobegnili. Napad so pripravili in izvedli očitno egiptovski nacionalisti. Angleška vlada je poslala egiptovski ultimatum, na katerega je morala odgovoriti v teku 24 ur. Angleška vlada zahteva primerno zadoščenje in odškodnino v višini pol milijona liber šterlingov, prepoved političnih manifestacij in odpoklic egiptovskih oficirjev ter vojni enot iz Sudana. Vlada je sprejela zahtevo po odškodnini, a odklonila druge zahteve, ker posegajo v notranjo uredbo države. Ker egiptovska vlada ni ugodila vsem angleškim zahtevam, je poslala Angleška nov ultimatum, v katerem pravi, da bo sama poskrbela za izpolnitev zahtev, ako se ne ugodi. Vsled tega je ministrski predsednik Zaglul paša odstopil in vlado je prevzel Zivar paša. Angleški general Allembi ima neomejena pooblastila. Več vojni ladij je na poti v Egipt in angleške čete se združujejo. Da se prepreči vojna, je Zivar paša priporočal sprejem stavljenih pogojev. Egiptovska vlada je že odpoklicala iz Sudana oficirje in vojaščino, poleg tega pa poslala protest Društvu narodov, ki ga je vzelo na znanje. Angleško delavstvo protestira proti brutalnemu nastopanju angleške vlade. Ker egiptovska vlada popušča, je upati, da se bo spor diplomatskim potom poravnal.

DOMAČE NOVICE

Sodalitas ss. Cordis ima v Celovcu svoj sestanek kvaterni četrtak.

Brezposelna podpora se poviša. Pododbor odbora za socialne zadeve je po daljši razpravi sklenil, da se zviša brezposelna podpora delavcem 8. plačilnega razreda nižja plača na 16.000 K na dan, višja plača neoženjenim na 21.000, oženjenim z enim otrokom na 22.000, z dvema otrokoma na 23.000, s tremi in več otroci na 24.000 K; 9. plačilnega razreda nižja plača 18.000 K, višja plača 23.000, 24.000, 25.000 in 26.000 K. Za brezposelne podpore prispevajo občine 4% in zveza 12%. Povišica znaša za neoženjene 10%, za oženjene z otroci 12,5 odstotkov.

Iz beljaške okolice. Prav iskreno gratuliramo Valentinu Tschernutu, pd. mlademu Markovicu, da je tako nenavadno srečno odnesel svoje zdrave pete iz beljaške sodnije. Kakor je še vsem znano, je imenovan dne 16. septembra pri ladji na Baškem jezeru streljal na kleparskega delavca Kristijana Stöfflerja tako dolgo, da je mrtev obležal. Vsak bi mislil, da pride ta krvava tragedija in žalostni prizor pred poroto, pa ne. Nenadno se je vršila obravnava v Beljaku 19. novembra t. l. Tukaj se mu je prisodilo 6 — reci šest — tednov ječe in še to le pogojno na dve leti. Krivec se je zagovarjal s tem, da je sprožil svoj revolver v silobranu. Mi koroški Slovenci si želimo samo to, da bi tudi naši ljudje v enakem slučaju, ako v naglici ali hudi jezi kaj zagrešijo, našli tako dobrohotne in usmiljene sodnike.

Iz spodnjega Roža. Ko so štrajkali železničarji, se tukaj nikdo ni brigal za to, da bi bil

Stanje živinoreje. Po štetju z dne 7. marca t. l. so našeli v Avstriji 2.162.936 goved, 1.472.923 prašičev, 382.200 koz, 597.408 ovc ter 282.484 konj.

Hidroelektrične naprave. Po uradnih cenitvah znaša razpoložljiva energija vode v Avstriji pri nizkem vodnem stanju približno 1,7 milijona konjskih sil. Od tega se že izrablja 230.000 konjskih sil, ravnokar pa se grade naprave za izrabljanje še 65.000 konjskih sil. Izrabiti se da še torej približno 1,4 milijona konjskih sil pri nizki vodi, kar odgovarja letni storitvi od 2,5—3,8 milijona konjskih sil. Zgrajene vodoelektrične naprave nadomeščajo porabo približno 300.000 ton najboljšega črnega premoga.

Nemška zunanja trgovina. V mesecu septembru t. l. je znašal uvoz v Nemčijo 623 milijonov zlatih mark, izvoz pa 564 milijonov. Iz teh podatkov je razvidna pasivnost za mesec september t. l. v znesku 59 milijonov zlatih mark, med tem ko je bila bilanca zunanje trgovine za avgust t. l. aktivna za 116 milijonov zlatih mark.

Naraščanje konkurzov v Italiji. V prvih 8 mesecih t. l. je bilo v Italiji prijavljenih 4967 konkurzov napram 3553 v isti dobi lanskega leta. V prvih 8 mesecih l. 1922. jih je bilo 2182, v l. 1921. 996 in v letu 1920. 406.

Tržne cene v Velikovcu dne 26. XI. 1924. Živina: voli 10—14.000, krave 10—15.000, ovce 8—11.000, svinje 18—20.000 K za 1 kg žive teže; svinje zaklane 27—29.000 K kg. Žito: pšenica 4300—4400, rž 4000—4200, ječmen 4200, oves 3200, koruza suha 4500, proso 3200 kron za 1 kg.

Borza, Dunaj, 2. XII. 1924. Dinar 1020 K, dolar 70.310 K, lira 3020 K, nemška goldmarka 16.600 K, čsl. krona 2115 K, pol. zlaty 13.530 K.

RAZNE VESTI

Kako skrbi Jugoslavija za manjšine. V Ljubljani je na Vrtači 4razredna manjšinska šola za Nemce. V prvem razredu je 16 otrok, v drugem 12, v tretjem 9, v četrtem pa 15, skupaj torej 52 otrok, ki jih poučujejo 4 učiteljice in en katehet, ki imajo mesečno približno 10.000 dinarjev plače. Pa so Nemci v Sloveniji še kljub temu brez manjšinskih pravic, koroški Slovenci pa jih imamo.

Glad in kuga v Rusiji. V stavropolskem okraju vlada glad, 1.200.000 ljudi je prizadetih. H gladi je prišla še kuga, takozvana črna smrt, ki je zahtevala že 3000 žrtev. Prebivalstvo se za zdravniške odredbe ne briga, zahteva pa nakup živil. Vojaki, ki so okolico zaprl, so vsled bojazni pred kugo pobegnili.

Nemške grozovitosti v svetovni vojni. Pred vojaškim sodiščem v Nancyju na Francoskem se je nedavno vršila velika obravnava proti nemškim oficirjem, ki so v svetovni vojni opustošili francosko mesto Gerbeville in morili tamošnje prebivalstvo. Nemci so vas zasedli 14. avgusta 1914. Komaj so vdrl, notri, so oficirji zapovedali vojakom, da iz hiš izvlečejo, kogar najdejo živega, nato pa naj hiše požgo. Posebno nečloveško sta postopala lajtuanta Schrader in Heusen. Odvedla sta deset prebivalcev na pokopališče in jih postrelila. Polkovnik Hucke, ki je polku poveljeval, pa je sam delil vojakom vžigalice, da so požigali hiše. Morilo se je grozovito. Tekom dveh ur je bilo ustreljenih 80 nedolžnih in golorokih prebivalcev, med njimi tudi starčki, žene in otroci. Zgorelo pa je 398 hiš, le par jih je ostalo. Zaradi tega divjaškega početja je zdaj vojaško sodišče v Nancyju obsodilo na smrt vse glavne krivce, in sicer dva generala, dva polkovnika, dva stotnika in dva poročnika, ki so s svojimi zapovedmi povzročili zločinstva. Smrtna obsodba pa se seveda ne more izvršiti, ker se obsojeni oficirji nahajajo v Nemčiji in bodo gotovo toliko previdni, da se ne prikažejo francoskim oblastem...

Dunaj. Naš rojak g. Tonček Piskernik, doma v Zel. Kapli, je 26. novembra t. l. z izbornim uspehom napravil diplomski izpit na trgovski visoki šoli (Export-Akademie) na Dunaju. Mlademu rojaku iskreno častitamo k zaključku njegovih študij!

Sprememba bančnih kondicij v Avstriji. Zveza avstrijskih bank in bankirjev objavlja: Dunajske banke so se z ozirom na znižanje diskonta odločile znižati obrestno mero za vloge na dnevno odpoved na 10 odstotkov, za 1 mesec vezane vloge na 11 odstotkov, za 2 meseca vezane vloge na 12 odstotkov, za tri mesece vezane vloge na 13 odstotkov z veljavnostjo od 6. novembra t. l. naprej.

Prevoz blaga skozi Avstrijo. V prvi polovici t. l. je znašal prevoz blaga skozi našo državo 13 milijonov met. stotov napram 13,2 milij. met. stotov v prvi polovici leta 1923. Največ se prevažajo les, šota in premog. Kolčina teh prevoženih predmetov je dosegla lani v prvi polovici leta 6,6 milijonov met. stotov, v prvih šestih mesecih t. l. pa samo 1,8 milijonov met. stotov. Iz Českoslovaške se je izvozilo skozi Avstrijo v prvi polovici t. l. 3,4, iz Italije 2,6, iz Ogrske 1,3, iz Nemčije 1,1 in iz Jugoslavije 1,13 milijona met. stotov. Na drugi strani pa se je prevozilo v prvih mesecih t. l. v Českoslovaško 4 milijona met. stotov.

Prebivalstvo sveta. V poslednjih 50 letih se je število prebivalstva v kulturnih deželah močno izpremenilo. Pred 50 leti je bila Francoska s svojimi 38 milijoni prebivalci najbolj obljudena dežela zapadne Evrope, Nemčija je štela 37, Velika Britanija 30 in severnoameriške Zedinjene države 36 milijonov prebivalcev. Kakor kaže najnovjša statistika, ima danes Francoska 39 milijonov, Nemčija 64 ter Velika Britanija 49 milijonov prebivalcev. Prebivalstvo Zedinjenih držav je pa v tem času naraslo na 110 milijonov. Prebivalstvo vsega sveta se ceni na 1800 milijonov, od katerih odpade na Evropo 500, na Azijo 900, na vso Ameriko 200, na Afriko 150 in na Avstralijo z otoki Tihega oceana vred na približno 7 milijonov.

Umetno pridobivanje zlata. Pred par meseci so poročali listi, da se je posrečilo nemškemu profesorju Mietheju napraviti na umeten način zlato iz živega srebra, da pa ta iznajdba nima nobenega praktičnega pomena ker so stroški pridobivanja preveliki. Sedaj pa beremo v pariških listih, da je newyörški profesor Shaldon način pridobivanja tako izboljšal, da bi lahko v par mesecih napravil dosti zlata za plačilo vseh nemških reparacijskih stroškov. To bi seveda spremenilo ves denarni sistem vseh držav.

Solnce ugaša? Letošnje poletje je imelo kaj neprijazno vreme. Skoraj ni bilo dne, ko bi ne deževalo ali bilo za poletne dni nenavadno hladno. Nam se zdi, ko da poletja sploh nismo imeli. Julij in avgust sta bila prav po aprilsko nestanovitna. Meteorologi trde, da je k poglavitnim vzrokom letošnje poletne mizerije treba šteti tudi dejstvo, da je toplotna moč solnčnih žarkov padla od l. 1922 pod povprečno črto, kar pomeni, da nam solnce daje manj toplote kot jo je dajalo preje. Silneje pa greje koncem poletja in v zgodnji jeseni. Vremenski preroki pravijo, da so poletja že od l. 1775, vedno bolj hladna, dočim zime postajajo toplejše. Tako milih zim kot jih imamo zadnja leta, poprej v našem podnebnju nismo poznali. Ta pojav je baje v zvezi z izpremembami na solncu. Znano je, da je solnce oromna krogla (1¼ milijonkrat večja od zemlje), ki pa sestoji iz tekoče snovi, podobne lavi, katero tudi naši vulkani včasih izbruhajo iz zemeljskega trebuha. Kakor se je nekoč ohladila zemlja in se je na njeni skorji začelo razvijati življenje od drobnega črva do človeškega genija, tako se tudi solnce počasi ohlajuje. Čez milijone let bo na solncu začela nastajati skorja. Gotovo je, da se že danes pojavljajo na solncu prva znamenja procesa, ki bo trajal neštete milijone let in pripravil konec materi zemlji, katera bo brez solnca zmrznila v vsemirju. Če bo šlo tako dalje, bo vreme vedno bolj šegavo. Kar se poletja tiče, zatrjujejo učenjci vremenski preroki, da prihodnje leto ne bo nič boljše.

Ženitovanje v Vojvodini. Novosadska „Zastava“ piše: „V Temězinu je bila nedavno svatba, kakor je še v Bački ne pomnijo niti najbolj razkošni Švábi. Josef Müller je dal svojo hčerko Rozo za ženo sinu Franca Fischerja. Za ženitovanje so kuhali in pekli tri dni pred poroko. Veseli gostje so „spravili pod streho“: 2 svinji, 2 teleti, 180 kokoši, 20 rac, 10 gosi, 32 tort, 3000 slaščic, 25 litrov desertnega in 650 litrov namiznega vina. Ženitovanje je trajalo 3 dni.

Motorno kolo

znamka „N. S. D.“, dva cilindra, 4 konjske sile, dobro ohranjeno se vsled bolezni

proda ali zamenja za les.

144

Naslov: Föderlach št. 27.

Tovarniška zaloga usnja
Julijus Blass
Celovec, Novi trg št. 4

142

ima v zalogi vse kožne izdelke ter kupuje in prevzema v delo sirove kože.

PROSTORI ZA TRGOVINO

z mešanim blagom v Šmihelu nad Pliberkom številka 3 se dajo od 15. decembra ali 1. januarja 1925 vsled družinskih razmer v najem. Trgovina je stara in tik farne cerkve. Vse podrobnosti se izvedo pri

Ivanu Tonicu
v Šmihelu nad Pliberkom

141

Društvo slovenskih diletantov v Borovljah.

Vabilo

na

Miklavžev večer

ki se vrši v nedeljo, dne 7. decembra t. l. v dvorani „pri Cingelcu“ v Glinjah s sledečim sporedom:

1. Nastop društvenih pevcov.
2. Dve veseli igri.
3. Nastop Miklavža, nagovor in razdelitev daril.

Začetek točno ob 3. uri popoldne.

Prireditve se vrši ob vsakom vremenu. Vstopnina 7000, 5000, 4000 in 3000 K. Darila za Miklavža sprejema gostilničarka pri Cingelcu.

Prijatelji poštene zabave, pridite vsi!

143

Odbor.

Zahvala.

Vsem sorodnikom in znancem, ki so spemili na zadnji poti najinega preljubljenega brata, gospoda

Jožef Uranka

p. d. Zablačana v Apačah

se najsrčneje zahvaljujeva. Najlepša hvala osobito č. gg. župniku J. Rudnu in L. Božiču ter apaškim pevcem za tolažilne besede na grobu pokojnega in lepo ubrano pelje.

Encelna vas, 27. novembra 1924.

Marija Urank. **Ivan Urank.**
pd. Petrej pd. Kavh.

145